

ภาษาศาสตร์เบื้องต้น
สำหรับครูภาษาไทย

สัทอักษร และระบบเสียงในภาษาไทย

*** เนื้อหาในสื่อนี้ เรียบเรียงขึ้นใช้เพื่อประกอบการเรียนการสอนในรายวิชาเท่านั้น
สงวนลิขสิทธิ์ ห้ามทำซ้ำ ดัดแปลง หรือคัดลอกส่วนใดส่วนหนึ่งและห้ามส่งต่อ
นอกจากจะได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษร

โดย อ.สุภครษ์ สุรณภิญโญ

ภาษาศาสตร์เบื้องต้น

สำหรับครูภาษาไทย

1. สัทอักษรสากล

กาญจนา นาคสกุล (2556: 38) กล่าวว่า **สัทอักษร (phonetic alphabet)** หมายถึง **อักษรแทนเสียง** ซึ่งมีค่าเฉพาะในทางการออกเสียง ตัวอักษรเหล่านี้ถูกกำหนดให้แสดงลักษณะของการออกเสียงมากกว่าที่จะแสดงเสียงที่ปรากฏในภาษาใดภาษาหนึ่ง นักสัทศาสตร์ได้กำหนดตัวอักษรเหล่านี้ขึ้นเพื่อช่วยในการศึกษาเสียงและอธิบายเสียงพูดแต่ละเสียงได้อย่างสะดวกมากยิ่งขึ้น สัทอักษรที่ใช้กันในปัจจุบันคือ สัทอักษรสากล

ภาษาศาสตร์เบื้องต้น

สำหรับครูภาษาไทย

1. สัทอักษรสากล

จรัลวิไล จรุงโรจน์ (2548: 193) ได้อธิบายเกี่ยวกับสัทอักษรสากลไว้ว่า **สัทอักษรสากล (International Phonetic Alphabet: IPA)** คือ สัทอักษรชุดหนึ่ง que พัฒนาโดยสมาคมสัทศาสตร์สากลเมื่อปี ค.ศ. 1886 มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เป็น **สัญลักษณ์มาตรฐาน** สำหรับการแทนเสียงพูดในทุกภาษาโดยยึดหลักว่าจะใช้รูปอักษร 1 รูป แทนหน่วยเสียง 1 หน่วยเสียง นักภาษาศาสตร์ใช้สัทอักษรสากลเพื่อแทนหน่วยเสียงต่าง ๆ ที่อวัยวะออกเสียงของมนุษย์สามารถเปล่งเสียงได้ โดยแทนหน่วยเสียงแต่ละหน่วยเสียงด้วยสัญลักษณ์เฉพาะที่ไม่ซ้ำกัน รูปร่างหน้าตาของสัทอักษรสากลดูคล้ายกับตัวอักษรในภาษายุโรป คือ เป็นอักษรโรมันที่มีตัวอักษร a b c d การใช้อักษรโรมันเป็นสัทอักษรสากลนี้ทำให้คนทั่วโลกเรียนรู้และจดจำสัทอักษรสากลได้สะดวก เพราะอักษรโรมันเป็นชุดตัวอักษรที่แพร่หลายทั่วโลก

ภาษาศาสตร์เบื้องต้น

สำหรับครูภาษาไทย

1. สัทอักษรสากล

นันทนา รณเกียรติ (2548: 19) ได้กล่าวเพิ่มเติมว่า ในตารางสัทอักษรสากลในส่วนของเสียงพยัญชนะบางช่อง จะไม่มีรูปสัทอักษรใด ๆ ปรากฏอยู่เลย ทั้งนี้เป็นเพราะว่ามนุษย์เราไม่สามารถใช้อวัยวะในการออกเสียงนั้น ๆ มาออกเสียงดังต้องการได้ เช่น retroflex trill หรือ palatal trill เหล่านี้ก็ล้วนแล้วแต่เป็นเสียงที่เราทำไม่ได้ เพราะเป็นไปไม่ได้ที่จะม้วนลิ้นหรือใช้ลิ้นส่วนหน้ามาทำให้เป็นเสียงลิ้นร่วได้ ดังนั้นสัทอักษรที่ปรากฏในตารางจะใช้แทนเสียงที่อวัยวะที่ใช้ในการออกเสียงของมนุษย์เราจะสามารถออกเสียงได้เท่านั้น นอกจากนี้สัญลักษณ์ในสัทอักษรสากลนั้น ส่วนใหญ่นำมาจากหรือดัดแปลงมาจากรูปอักษรโรมัน สัญลักษณ์บางตัวนำมาจากรูปอักษรกรีก และบางตัวประดิษฐ์ขึ้นใหม่โดยไม่สัมพันธ์กับอักษรภาษาใดเลย สันนิษฐานว่าเป็นเพราะผู้ร่วมคณะประดิษฐ์ขึ้นต่างก็เป็นชาวตะวันตกซึ่งคุ้นเคยกับรูปอักษรโรมันและกรีก จึงสะดวกใจที่จะนำเอารูปอักษรที่ตนคุ้นเคยมาใช้เขียนตัวสัทอักษรสากลมีลักษณะ ดังต่อไปนี้

THE INTERNATIONAL PHONETIC ALPHABET (revised to 2020)

CONSONANTS (PULMONIC)

© 2020 IPA

	Bilabial	Labiodental	Dental	Alveolar	Postalveolar	Retroflex	Palatal	Velar	Uvular	Pharyngeal	Glottal
Plosive	p b		t d			ʈ ɖ	c ɟ	k ɡ	q ɢ		ʔ
Nasal	m	ɱ	n			ɳ	ɲ	ŋ	ɴ		
Trill	ʙ		r						ʀ		
Tap or Flap		ⱱ	ɾ			ɽ					
Fricative	ɸ β	f v	θ ð	s z	ʃ ʒ	ʂ ʐ	ç ʝ	x ɣ	χ ʁ	ħ ʕ	h ɦ
Lateral fricative			ɬ ɮ								
Approximant		ʋ	ɹ			ɻ	j	ɰ			
Lateral approximant			l			ɭ	ʎ	ʟ			

Symbols to the right in a cell are voiced, to the left are voiceless. Shaded areas denote articulations judged impossible.

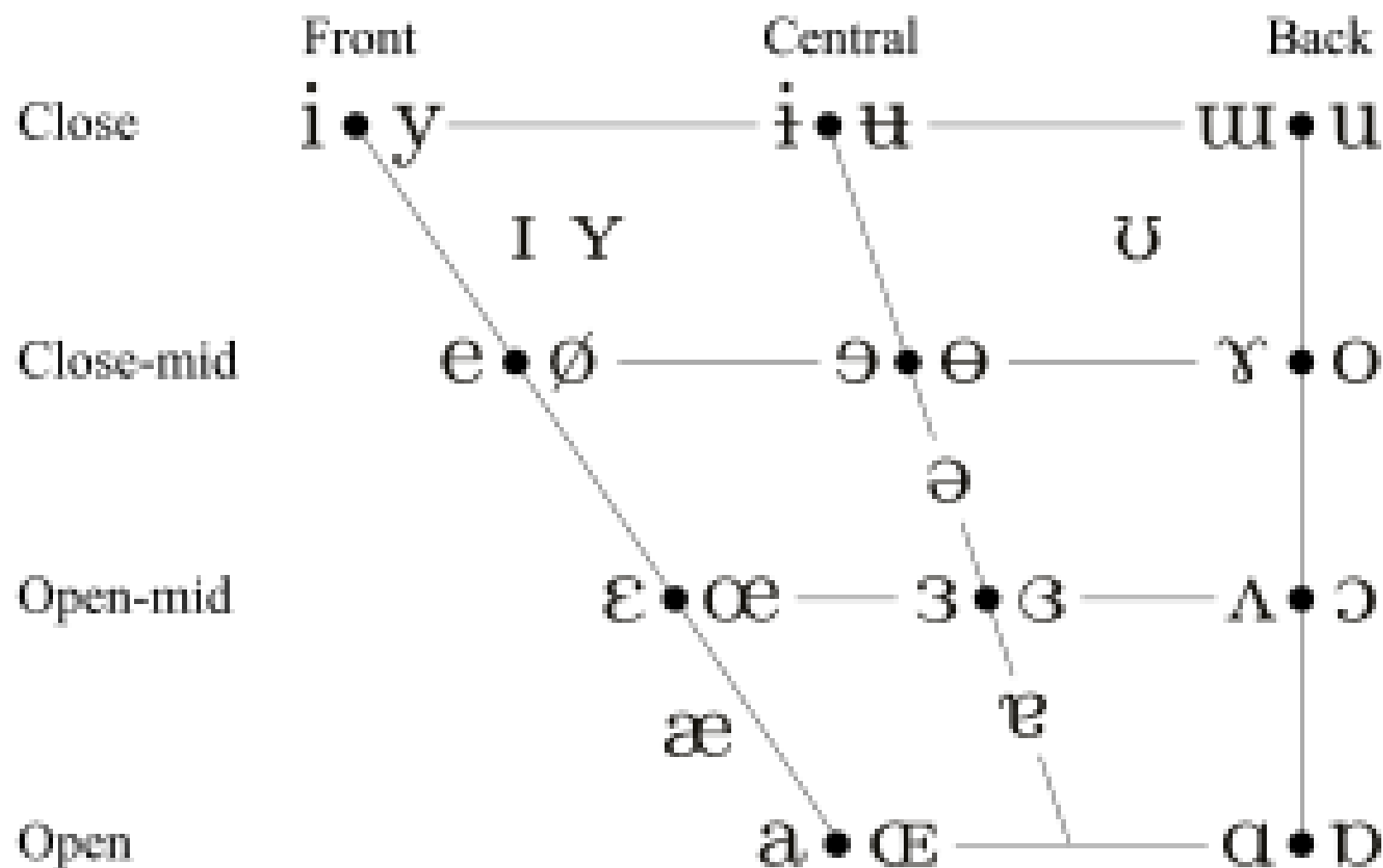
CONSONANTS (NON-PULMONIC)

Clicks	Voiced implosives	Ejectives
⦿ Bilabial	ɓ Bilabial	’ Examples:
Dental	ɗ Dental/alveolar	p’ Bilabial
! (Post)alveolar	ɟ Palatal	t’ Dental/alveolar
≠ Palatoalveolar	ɡ Velar	k’ Velar
Alveolar lateral	ɠ Uvular	s’ Alveolar fricative

OTHER SYMBOLS

ɱ Voiceless labial-velar fricative	ç ʝ Alveolo-palatal fricatives
ɰ Voiced labial-velar approximant	ɺ Voiced alveolar lateral flap
ɥ Voiced labial-palatal approximant	ɧ Simultaneous ʃ and x
ħ Voiceless epiglottal fricative	
ʕ Voiced epiglottal fricative	Affricates and double articulations can be represented by two symbols joined by a tie bar if necessary.
ʡ Epiglottal plosive	

VOWELS

Where symbols appear in pairs, the one to the right represents a rounded vowel.

DIACRITICS

◌ [◌] Voiceless	$\underset{\circ}{n}$ $\underset{\circ}{d}$	◌ ^{◌◌} Breathy voiced	$\underset{\cdot\cdot}{b}$ $\underset{\cdot\cdot}{a}$	◌ [◌] Dental	$\underset{\cdot}{t}$ $\underset{\cdot}{d}$
◌ [◌] Voiced	$\underset{\cdot}{s}$ $\underset{\cdot}{t}$	◌ [◌] Creaky voiced	$\underset{\sim}{b}$ $\underset{\sim}{a}$	◌ [◌] Apical	$\underset{\cdot}{t}$ $\underset{\cdot}{d}$
^h Aspirated	t^h d^h	◌ [◌] Linguolabial	$\underset{\sim}{t}$ $\underset{\sim}{d}$	◌ [◌] Laminal	$\underset{\sim}{t}$ $\underset{\sim}{d}$
◌ [◌] More rounded	$\underset{\circ}{o}$	◌ [◌] Labialized	$\underset{w}{t}$ $\underset{w}{d}$	◌ [◌] Nasalized	$\underset{\sim}{e}$
◌ [◌] Less rounded	$\underset{\zeta}{o}$	◌ [◌] Palatalized	t^j d^j	◌ ⁿ Nasal release	d^n
◌ ⁺ Advanced	$\underset{+}{u}$	◌ [◌] Velarized	t^{v} d^{v}	◌ ^l Lateral release	d^l
◌ ⁻ Retracted	$\underset{-}{e}$	◌ [◌] Pharyngealized	t^{f} d^{f}	◌ [◌] No audible release	d^{r}
◌ ^{◌◌} Centralized	$\underset{\cdot\cdot}{e}$	◌ [◌] Velarized or pharyngealized $\underset{\sim}{t}$			
◌ [◌] Mid-centralized	$\underset{\times}{e}$	◌ [◌] Raised	$\underset{\cdot}{e}$ (◌ [◌] = voiced alveolar fricative)		
◌ [◌] Syllabic	$\underset{ }{n}$	◌ [◌] Lowered	$\underset{\cdot}{e}$ (◌ [◌] = voiced bilabial approximant)		
◌ [◌] Non-syllabic	$\underset{\sim}{e}$	◌ [◌] Advanced Tongue Root	$\underset{\cdot}{e}$		
◌ [◌] Rhoticity	$\underset{\sim}{a}$ $\underset{\sim}{a}$	◌ [◌] Retracted Tongue Root	$\underset{\cdot}{e}$		

Some diacritics may be placed above a symbol with a descender, e.g. $\underset{\cdot}{\underset{\cdot}{n}}$

SUPRASEGMENTALS

	Primary stress	
	Secondary stress	
ː	Long	eː
ˑ	Half-long	eˑ
◌̥	Extra-short	e̥
	Minor (foot) group	
	Major (intonation) group	
.	Syllable break	ˌi.ækt
◌̣	Linking (absence of a break)	

TONES AND WORD ACCENTS

LEVEL			CONTOUR				
ē	or	⌈	Extra high	ē	or	↗	Rising
é		⌋	High	ê		↘	Falling
e		┤	Mid	ẽ		↗	High rising
è		┘	Low	ẽ		↗	Low rising
ě		┘	Extra low	ēs		↗	Rising-falling
↓	Downstep			↗	Global rise		
↑	Upstep			↘	Global fall		

ภาษาศาสตร์เบื้องต้น

สำหรับครูภาษาไทย

1. สัทอักษรสากล

ส่วนภาษาไทยได้เลือกใช้สัทอักษรของ IPA เฉพาะตัวอักษรแทนเสียงพยัญชนะและเสียงสระในการวิเคราะห์เสียงภาษาไทย เพื่ออธิบายโครงสร้างของระบบเสียงของภาษาไทย ส่วนเครื่องหมายที่ใช้แทนเสียงวรรณยุกต์นั้นใช้เครื่องหมายกำกับบนตัวสัทอักษรแทนเสียงสระในแต่ละพยางค์ เพื่อบอกวรรณยุกต์เอก โท ตรี จัตวาตามลำดับ ส่วนเสียงสามัญไม่มีเครื่องหมาย ดังตารางแสดงสัทอักษรแทนเสียงภาษาไทย ดังนี้

ภาษาศาสตร์เบื้องต้น

สำหรับครูภาษาไทย

1. สัทอักษรสากล

นักภาษาศาสตร์เริ่มการวิเคราะห์เสียงในภาษาด้วยการบันทึกเสียงที่ได้ยิน จากนั้นจึงนำมาถ่ายเสียงพูดเป็นตัวอักษร โดยพิจารณาว่าเสียงแต่ละเสียงที่ได้ยินควรใช้สัทอักษรตัวใดแทน เป็นเสียงที่เกิดที่ตำแหน่งใด และใช้อวัยวะใดในการออกเสียง ซึ่งวิธีการนี้จะช่วยให้สามารถถ่ายเสียงที่ได้ยินได้ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด การถ่ายเสียงพูดด้วยสัทอักษร ทำได้ 2 วิธี (กาญจนา นาคสกุล, 2556: 38) คือ

- 1) การถ่ายเสียงอย่างละเอียด (narrow transcription) เป็นการบันทึกและถ่ายเสียงที่ได้ยินทุก ๆ เสียง และบันทึกลักษณะความแตกต่างของเสียงทุกเสียงอย่างถูกต้องที่สุด
- 2) การถ่ายเสียงอย่างหยาบ (broad transcription) เป็นการบันทึกและถ่ายเสียงที่แสดงความแตกต่างของเสียงเฉพาะที่ทำให้สามารถแยกความหมายในภาษาได้เท่านั้น

ภาษาศาสตร์เบื้องต้น

สำหรับครูภาษาไทย

1. สัทอักษรสากล

กล่าวโดยสรุป นักภาษาศาสตร์ให้ความสำคัญกับการวิเคราะห์หน่วยเสียงในภาษาเพราะเสียงพูดหรือภาษาพูดเป็นสิ่งที่มนุษย์ใช้สื่อสารมากที่สุด แต่ด้วยความแตกต่างของแต่ละภาษา นักภาษาศาสตร์จึงคิดตัวอักษรแทนเสียงที่เรียกว่า สัทอักษร เพื่อใช้ในการถ่ายทอดเสียงในภาษา สัทอักษรดังกล่าวจะช่วยให้เราเข้าใจการออกเสียงของแต่ละภาษาเพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์ภาษานั้น ๆ ในระดับที่สูงขึ้นต่อไป

ภาษาศาสตร์เบื้องต้น

สำหรับครูภาษาไทย

1. สัทอักษรสากล

กล่าวโดยสรุป นักภาษาศาสตร์ให้ความสำคัญกับการวิเคราะห์หน่วยเสียงในภาษาเพราะเสียงพูดหรือภาษาพูดเป็นสิ่งที่มนุษย์ใช้สื่อสารมากที่สุด แต่ด้วยความแตกต่างของแต่ละภาษา นักภาษาศาสตร์จึงคิดตัวอักษรแทนเสียงที่เรียกว่า สัทอักษร เพื่อใช้ในการถ่ายทอดเสียงในภาษา สัทอักษรดังกล่าวจะช่วยให้เราเข้าใจการออกเสียงของแต่ละภาษาเพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์ภาษานั้น ๆ ในระดับที่สูงขึ้นต่อไป

2. ระบบเสียงภาษาไทย

สัทวิทยาหรือระบบเสียง (phonology) เป็นการศึกษาหน้าที่ของเสียงพูดในระบบเสียงของภาษาหนึ่ง ๆ เพื่อดูว่าภาษามีการจัดเสียงเข้าเป็นระบบอย่างไร ผู้พูดภาษาจึงสามารถนำไปใช้สื่อความกันได้ สำหรับภาษาไทยมีหน่วยเสียงที่สำคัญ ได้แก่ หน่วยเสียงพยัญชนะ หน่วยเสียงสระ และหน่วยเสียงวรรณยุกต์ โดยหน่วยเสียงทั้งสามจะทำหน้าที่เรียงประกอบกันเข้าเป็นคำ

ภาษาศาสตร์เบื้องต้น

สำหรับครูภาษาไทย

3. ความหมายของหน่วยเสียง

การศึกษาเรื่องเสียงมีคำศัพท์เฉพาะที่ควรเข้าใจซึ่งนักภาษาศาสตร์ได้บัญญัติใช้เรียกคือ คำว่า หน่วยเสียง และ หน่วยเสียงย่อย พรทิพา ทองสว่าง (2558: 68) ได้ให้นิยามคำทั้งสองไว้ว่า

1) หน่วยเสียง (phoneme) หมายถึง หน่วยที่เล็กที่สุดในภาษา ได้แก่ เสียงสำคัญ ๆ แต่ละเสียงที่ทำหน้าที่ให้ความหมายของคำ และทำให้คำแต่ละคำนั้นมีความหมายแตกต่างกับคำอื่นสัญลักษณ์แทนหน่วยเสียงให้เขียนอยู่ระหว่างเส้นเอน //

2) หน่วยเสียงย่อย (allophone) หมายถึง เสียงแปรต่างๆ ของหน่วยเสียงเดียวกัน ไม่ได้แยกความหมายของคำ เราจึงถือว่า เสียงแปรเหล่านี้ไม่มีหน้าที่สำคัญในระบบเสียงของภาษาหน่วยเสียง สามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ

ภาษาศาสตร์เบื้องต้น

สำหรับครูภาษาไทย

3. ความหมายของหน่วยเสียง

2.1) หน่วยเสียงหลัก (segmental phoneme) เป็นหน่วยเสียงที่มีลักษณะเด่นเฉพาะตัวสามารถปรากฏได้ตามลำพังได้ คือ แยกออกจากหน่วยอื่นๆ ได้เด็ดขาด ได้แก่ เสียงพยัญชนะและเสียงสระ

2.2) หน่วยเสียงพิเศษ (supra-segmental phoneme) เป็นหน่วยเสียงที่ทำหน้าที่เป็นส่วนประกอบของหน่วยเสียงอื่น เพราะไม่สามารถแยกเปล่งเสียงได้โดยลำพัง ได้แก่ เสียงวรรณยุกต์ การลงน้ำหนักและทำนองเสียง เป็นต้น

ภาษาศาสตร์เบื้องต้น

สำหรับครูภาษาไทย

4. หน่วยเสียงพยัญชนะในภาษาไทย

การออกเสียงพยัญชนะภาษาไทยนั้นจำเป็นต้องอาศัยอวัยวะส่วนต่าง ๆ ที่ใช้ในการออกเสียง รวมถึงลักษณะการออกเสียงพยัญชนะนั้น ๆ ของภาษาไทย ซึ่งในหัวข้อที่แล้วได้อธิบายเกี่ยวกับอวัยวะที่ใช้ในการออกเสียงและลักษณะการออกเสียงไปแล้ว ในหัวข้อนี้จะอธิบายเสียงพยัญชนะแต่ละเสียง หน้าที่ของพยัญชนะ รวมทั้งสัทอักษรที่ใช้แทนเสียงพยัญชนะนั้น ๆ ในภาษาไทย

1) สัทอักษรไทย หน่วยเสียงพยัญชนะในภาษาไทยมีทั้งหมด 21 หน่วยเสียง และมีสัทอักษรสำหรับเขียนแทน รวมทั้งลักษณะการออกเสียงแต่ละเสียง ดังตารางต่อไปนี้

สัทอักษรแทนเสียงพยัญชนะภาษาไทย	พยัญชนะไทย	ลักษณะการออกเสียง
/p/	ป	เสียงพยัญชนะระเบิด ไม่ก้อง ไม่มีลม เกิดที่ริมฝีปาก
/t/	ต ฏ	เสียงพยัญชนะระเบิด ไม่ก้อง ไม่มีลม เกิดที่ปุ่มเหงือก
/c/	จ จร	เสียงพยัญชนะระเบิด ไม่ก้อง ไม่มีลม เกิดที่เพดานแข็ง
/k/	ก	เสียงพยัญชนะระเบิด ไม่ก้อง ไม่มีลม เกิดที่เพดานอ่อน
/ʔ/	อ	เสียงพยัญชนะระเบิด ไม่ก้อง ไม่มีลม เกิดที่ช่องระหว่างเส้นเสียง
/ph/	พ ภา ผ	เสียงพยัญชนะระเบิด ไม่ก้อง มีลม เกิดที่ริมฝีปาก
/th/	ท ธ ถ ท ฒ ฐ	เสียงพยัญชนะระเบิด ไม่ก้อง มีลม เกิดที่หลังฟัน
/ch/	ฉ ช ฌ	เสียงพยัญชนะระเบิด ไม่ก้อง มีลม เกิดที่เพดานแข็ง
/kh/	ข ค ฌ	เสียงพยัญชนะระเบิด ไม่ก้อง มีลม เกิดที่เพดานอ่อน
/b/	บ	เสียงพยัญชนะระเบิด ก้อง ไม่มีลม เกิดที่ริมฝีปาก
/d/	ด ฐ	เสียงพยัญชนะระเบิด ก้อง ไม่มีลม เกิดที่ปุ่มเหงือก
/m/	ม หม	เสียงพยัญชนะนาสิก ก้อง เกิดที่ริมฝีปาก
/n/	น ณ หน	เสียงพยัญชนะนาสิก ก้อง เกิดที่หลังฟัน
/ɲ /	ง หง	เสียงพยัญชนะนาสิก ก้อง เกิดที่เพดานอ่อน
/l/	ล ฬ หล	เสียงพยัญชนะข้างลิ้น ก้อง เกิดที่ปุ่มเหงือก
/r/	ร ทร	เสียงพยัญชนะร้าว ก้อง เกิดที่ปุ่มเหงือก
/s/	ซ ส ศ ษ ทร	เสียงพยัญชนะเสียดแทรก ไม่ก้อง เกิดที่หลังฟัน
/h/	ห ฮ	เสียงพยัญชนะเสียดแทรก ไม่ก้อง เกิดที่ช่องระหว่างเส้นเสียง
/f/	ฟ ฝ	เสียงพยัญชนะเสียดแทรก ไม่ก้อง เกิดที่ฟันบนและริมฝีปากล่าง
/w/	ว หว	เสียงพยัญชนะครึ่งสระ ก้อง เกิดที่ริมฝีปากและเพดานอ่อน
/j/	ย ญ หย หญ อย	เสียงพยัญชนะครึ่งสระ ก้อง เกิดที่เพดานแข็ง

ภาษาศาสตร์เบื้องต้น

สำหรับครูภาษาไทย

4. หน่วยเสียงพยัญชนะในภาษาไทย

2) หน้าที่ของหน่วยเสียงพยัญชนะในภาษาไทย วิธีหาหน่วยเสียงในภาษาใดภาษาหนึ่งทำได้โดยใช้ “คู่เทียบเสียง” (minimal pair) ซึ่งหมายถึง วิธีหาหน่วยเสียงโดยหาคำอย่างน้อย 2 คำ ซึ่งมีส่วนประกอบแวดล้อมส่วนใหญ่เหมือนกัน มีส่วนแตกต่างกันเพียงส่วนเดียว คือ ส่วนที่เราต้องการหา และส่วนที่แตกต่างกันในภาษาทำหน้าที่สำคัญ คือ ทำให้คำคู่ นั้นๆ มีความหมายที่ใช้ในภาษาแตกต่างกัน เช่น คำว่า ลา กับ ตา คำ 2 คำนี้มีเสียงสระและวรรณยุกต์เหมือนกัน แต่ต่างกันที่เสียงพยัญชนะต้น คือ / กับคำทั้งสองจึงถือเป็นคู่เทียบเสียง (พรทิพา ทองสว่าง, 2558: 69)

ภาษาศาสตร์เบื้องต้น

สำหรับครูภาษาไทย

4. หน่วยเสียงพยัญชนะในภาษาไทย

จากการหาคู่เทียบเสียงพยัญชนะในภาษาไทยพบว่า ภาษาไทยมีหน่วยเสียงพยัญชนะทั้งหมด 21 หน่วยเสียง คือ / p t c k ʔ ph th ch kh b d m n ŋ l r f s h w j / โดยทั้ง 21 หน่วยเสียง สามารถทำหน้าที่ได้ดังนี้

2.1) เป็นพยัญชนะต้นของพยางค์ คือ สามารถนำหน้าเสียงสระในพยางค์หนึ่ง ๆ ได้ ในตำแหน่งนี้เสียงพยัญชนะในภาษาไทยสามารถเกิดได้หน่วยเดียวหรือสองหน่วย ดังนี้ (พริทธิพาทองสว่าง, 2558: 74-75)

2.1.1) เกิดได้หน่วยเดียว คือ ทำหน้าที่เป็นพยัญชนะต้นเดียว หน่วยเสียงพยัญชนะในภาษาไทยทั้ง 21 หน่วยเสียง สามารถทำหน้าที่เป็นพยัญชนะต้นเดียวได้ทั้งสิ้น เช่น

ภาษาศาสตร์เบื้องต้น

สำหรับครูภาษาไทย

4. หน่วยเสียงพยัญชนะในภาษาไทย

/p/	/ป/	เช่น	ป่า
/t/	/ต/	เช่น	ตาม
/c/	/จ/	เช่น	จาน
/k/	/ก/	เช่น	ไก่
/ʔ/	/อ/	เช่น	อ้วน
/ph/	/พ ภ ผ/	เช่น	พอ ภูมิ ผี
/th/	/ท ฑ ถ ฐ ฒ ฐ/	เช่น	ท่า ธง ถ่าน มณฑล เฒ่า ฐาน
/ch/	/ฉ ช ฌ/	เช่น	ฉาย ช้าง ฌาน

ภาษาศาสตร์เบื้องต้น

สำหรับครูภาษาไทย

4. หน่วยเสียงพยัญชนะในภาษาไทย

/kh/	/ข ค ฃ/	เช่น	ข้าว คน ฆ่า
/b/	/บ/	เช่น	บ้าน
/d/	/ด ฎ/	เช่น	ดิน ฎีกา
/m/	/ม/	เช่น	มวย
/n/	/น ณ/	เช่น	น้อง เณร
/ŋ/	/ง/	เช่น	งาน
/l/	/ล ฬ/	เช่น	ลง กีฬา
/r/	/ร/	เช่น	ร้อย

ภาษาศาสตร์เบื้องต้น

สำหรับครูภาษาไทย

4. หน่วยเสียงพยัญชนะในภาษาไทย

/s/	/ซ ส ศ ษ/	เช่น	โซ่ สอง ศิษย์ ษมา
/h/	/ห ฮ/	เช่น	หอย เห่ง
/f/	/ฟ ฝ/	เช่น	ฟัน ฝืน
/w/	/ว/	เช่น	วัน
/j/	/ย ญ/	เช่น	ยาม ญาติ

ภาษาศาสตร์เบื้องต้น

สำหรับครูภาษาไทย

4. หน่วยเสียงพยัญชนะในภาษาไทย

2.1.2) เกิดได้สองหน่วย คือ ทำหน้าที่เป็นพยัญชนะต้นควบ มีทั้งหมด 11 หน่วยเสียง ซึ่งจัดเป็นพยัญชนะควบแท้ คือ /pr pl phr phl tr kr kl kw khr khl khw/ จะสังเกตได้ว่าหน่วยเสียงที่เกิดในตำแหน่งแรกจะต้องเป็นเสียงไม่ก้องเท่านั้น คือ /p ph t k kh / ส่วนหน่วยเสียงที่เกิดในตำแหน่งที่ 2 ในภาษาไทยได้มี 3 หน่วยเสียง คือ /r l w/ ได้แก่

/pr-/	/ปร-/	เช่น	ปรับปรุง
/pl-/	/ปล-/	เช่น	เปลี่ยนแปลง
/phr-/	/พร-/	เช่น	พรางพราว

ภาษาศาสตร์เบื้องต้น

สำหรับครูภาษาไทย

4. หน่วยเสียงพยัญชนะในภาษาไทย

/phl-/	/พล-, ผล-/	เช่น	พลับพลึง ผลิผลาม
/tr-/	/ตร-/	เช่น	ตรวจตรา
/kr-/	/กร-/	เช่น	กราบกราน
/kl-/	/กล-/	เช่น	กลับกลอก
/kw-/	/กว-/	เช่น	กวัดแกว่ง
/khr-/	/คร-, ขร-/	เช่น	ครอบครั้ว ขรุขระ
/khl-/	/คล-, ขล-/	เช่น	คลาดเคลื่อน ขลาดเขลา
/khw-/	/คว-, ขว-/	เช่น	แคว้งคว้าง ขวนขวาย

ภาษาศาสตร์เบื้องต้น

สำหรับครูภาษาไทย

4. หน่วยเสียงพยัญชนะในภาษาไทย

2.2) เป็นพยัญชนะสะกดของพยางค์ คือ เกิดตามเสียงสระในพยางค์หนึ่งๆ ในตำแหน่งนี้ เสียงพยัญชนะในภาษาไทยสามารถเกิดได้ 9 หน่วยเสียง คือ /p t k ʔ m n ŋ j w/ เทียบได้กับมาตราตัวสะกด 8 มาตรา และเพิ่มเติมอีก 1 หน่วยเสียง ได้แก่

แม่กบ /-p/ เช่น อาบ

แม่กด /-t/ เช่น บาด

แม่กก /-k/ เช่น รัก

แม่กม /-m/ เช่น หอม

แม่กน /-n/ เช่น พาน

แม่กง /-ŋ/ เช่น วาง

แม่เกย /-j/ เช่น เคย

แม่เกว /-w/ เช่น สาว

/-ʔ/ เช่น จะ

ภาษาศาสตร์เบื้องต้น

สำหรับครูภาษาไทย

4. หน่วยเสียงพยัญชนะในภาษาไทย

หน่วยเสียงพยัญชนะสะกดที่เพิ่มเติมมาจากมาตราตัวสะกด 8 มาตราคือ /-ʔ/ หน่วยเสียงดังกล่าวเมื่อทำหน้าที่เป็นพยัญชนะต้น คือ เสียง /อ/ แต่หากทำหน้าที่เป็นพยัญชนะตัวสะกด หน่วยเสียงดังกล่าวเรียกว่า เสียงหยุดในคอ (Glottal Stop) ใช้ในกรณีที่พยางค์นั้นประสมด้วยสระเสียงสั้นและไม่มีตัวสะกดเท่านั้น เนื่องจากพยางค์ดังกล่าวเมื่อออกเสียงแบบขัดถ้อยขัดคำจะมีเสียงหยุดในลำคอ ซึ่งในทางภาษาศาสตร์ถือว่าเป็นเสียงตัวสะกดเสียงหนึ่ง จึงจัดให้ /-ʔ/ เป็นหน่วยเสียงพยัญชนะสะกดเสียงที่ 9 ในภาษาไทย (โศรยา วิมลสถิตพงษ์,

2558: 39) เช่น จะ /càʔ/
 โต๊ะ /tóʔ/
 และ /léʔ/

ภาษาศาสตร์เบื้องต้น

สำหรับครูภาษาไทย

5. หน่วยเสียงสระในภาษาไทย

1) **ลักษณะของเสียงสระ** เสียงสระจัดเป็นเสียงก้อง ดังนั้นเมื่อเปล่งเสียงดังกล่าว ลมจะผ่านออกมาได้โดยสะดวก ลักษณะของปากจึงต้องเป็นโพรง การเปล่งเสียงสระแต่ละเสียงจึงเกิดจากการแต่งรูปปากให้มีลักษณะต่าง ๆ กันไป ราชรี ธีนวารชร (2541: 38 อ้างใน ไชยยา วิมลสถิตพงษ์, 2558: 40) ได้กล่าวถึงลักษณะการออกเสียงของเสียงสระไว้ ดังนี้

1.1) **ลักษณะของริมฝีปาก** ในการเปล่งเสียงสระริมฝีปากอาจห่อกลม (rounded) หรือเหยียดออก (unrounded) การห่อหรือไม่ห่อริมฝีปากจึงส่งผลให้เกิดเสียงสระที่ต่างกัน

ภาษาศาสตร์เบื้องต้น

สำหรับครูภาษาไทย

5. หน่วยเสียงสระในภาษาไทย

1.2) ส่วนของลิ้น ลิ้นส่วนต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นลิ้นส่วนหน้า หรือลิ้นส่วนหลัง จะยกขึ้นใกล้หรือไกลเพดานในขณะเปล่งเสียงสระ จะทำให้เกิดเสียงสระที่แตกต่างกัน เราจึงเรียกเสียงสระตามส่วนของลิ้นที่ยกขึ้น กล่าวคือ

- (1) สระหน้า ใช้ลิ้นส่วนหน้ากับเพดานแข็ง
- (2) สระกลาง ใช้ลิ้นส่วนหลังที่อยู่ตรงข้ามกับส่วนต่อระหว่างเพดานแข็งกับเพดานอ่อน
- (3) สระหลัง ใช้ลิ้นส่วนหลังกับเพดานอ่อน

ภาษาศาสตร์เบื้องต้น

สำหรับครูภาษาไทย

5. หน่วยเสียงสระในภาษาไทย

1.3) ระดับของลิ้น ในการออกเสียงสระ ระดับความสูงต่ำของลิ้นที่ยกใกล้เพดาน มีส่วนสำคัญทำให้เกิดเสียงสระที่แตกต่างกัน เสียงสระในภาษาไทยแบ่งเป็น 4 ระดับ คือ สูง กลางสูง กลางต่ำ ต่ำ แต่บางตำราอาจแบ่งเพียง 3 ระดับ คือ สูง กลาง ต่ำ ดังนั้นจึงมีการเรียกเสียงสระตามระดับของลิ้นคือ สระสูง สระกลาง และสระต่ำ

ภาษาศาสตร์เบื้องต้น

สำหรับครูภาษาไทย

5. หน่วยเสียงสระในภาษาไทย

2) ลักษณะของหน่วยเสียงสระภาษาไทย หน่วยเสียงสระในภาษาไทยมีทั้งหมด 21 หน่วย โดยแบ่งเป็นหน่วยเสียงสระเดี่ยว 18 หน่วย และหน่วยเสียงสระประสม 3 หน่วย หน่วยเสียงสระทั้ง 21 หน่วยนี้ทำหน้าที่เป็นแกนของพยางค์ซึ่งทำให้เสียงอื่น ๆ ในพยางค์นั้นสามารถได้ยินได้ หน่วยเสียงสระทั้ง 2 ชนิดมีลักษณะดังนี้

2.1) ลักษณะของหน่วยเสียงสระเดี่ยว หน่วยเสียงสระเดี่ยวมีทั้งหมด 18 หน่วยเสียง แบ่งเป็นสระสั้น 9 หน่วย และสระยาว 9 หน่วย ดังตารางข้างล่างนี้

ภาษาศาสตร์เบื้องต้น

สำหรับครูภาษาไทย

5. หน่วยเสียงสระในภาษาไทย

ลักษณะริมฝีปาก	ริมฝีปากกรี				ริมฝีปากห่อ	
ระดับลิ้น	ส่วนของลิ้น		ส่วนหลังค่อนไปกลาง		หลัง	
	หน้า	หน้า	หน้า	หน้า	หน้า	หน้า
สูง	i	i:	ɯ	ɯ:	u	u:
กลางสูง	e	e:	ɤ	ɤ:	o	o:
กลางต่ำ	ɛ	ɛ:			ɔ	ɔ:
ต่ำ			a	a:		

ตารางแสดงลักษณะของหน่วยเสียงสระเดี่ยว

ที่มา : ปรับจาก กาญจนา นาคสกุล (2556:46)

ภาษาศาสตร์เบื้องต้น

สำหรับครูภาษาไทย

5. หน่วยเสียงสระในภาษาไทย

นักภาษาศาสตร์ได้แบ่งระดับลิ้นออกเป็น 4 ระดับ คือ สูง กลางสูง กลางต่ำ และต่ำ แต่นักภาษาศาสตร์บางคนอาจแบ่งเพียง 3 ระดับ คือ สูง กลาง และต่ำ เนื่องจากเสียงสระ /a a:/ ซึ่งเป็นสระต่ำมีตำแหน่งที่เกิดห่างจากสระหน้ามากแต่ต่ำกว่าสระกลางต่ำคือ /ɛ ɛ:/ และ /ɔ ɔ:/ เพียงเล็กน้อยจึงจัดให้เสียงสระ /ɛ ɛ:/ และ /ɔ ɔ:/ เป็นสระต่ำรวมกับ /a a:/ จากตารางข้างต้นสามารถอธิบายลักษณะของหน่วยเสียงสระเดี่ยวได้ดังนี้

ภาษาศาสตร์เบื้องต้น

สำหรับครูภาษาไทย

5. หน่วยเสียงสระในภาษาไทย

สัทอักษรแทนเสียงสระภาษาไทย	เสียงสระภาษาไทย	ลักษณะของหน่วยเสียงสระเดี่ยว
/i/	อิ	สระหน้า สูง เสียงสั้น ริมฝีปากรี
/i:/	อี	สระหน้า สูง เสียงยาว ริมฝีปากรี
/e/	เ - ะ	สระหน้า กลางสูง เสียงสั้น ริมฝีปากรี
/e:/	เ -	สระหน้า กลางสูง เสียงยาว ริมฝีปากรี
/ɛ/	แ - ะ	สระหน้า กลางต่ำ เสียงสั้น ริมฝีปากรี
/ɛ:/	แ -	สระหน้า กลางต่ำ เสียงยาว ริมฝีปากรี
/u/	อุ	สระหลังค่อนไปกลาง สูง เสียงสั้น ริมฝีปากรี
/u:/	อู	สระหลังค่อนไปกลาง สูง เสียงยาว ริมฝีปากรี
/ʊ/	เ - ะ	สระหลังค่อนไปกลาง กลางสูง เสียงสั้น ริมฝีปากรี
/ʊ:/	เ - ะ	สระหลังค่อนไปกลาง กลางสูง เสียงยาว ริมฝีปากรี
/a/	- ะ	สระกลาง ต่ำ เสียงสั้น ริมฝีปากไม่ห่อ
/a:/	- ะ	สระกลาง ต่ำ เสียงยาว ริมฝีปากไม่ห่อ
/u/	อุ	สระหลัง สูง เสียงสั้น ริมฝีปากห่อ
/u:/	อู	สระหลัง สูง เสียงยาว ริมฝีปากห่อ
/o/	โ - ะ	สระหลัง กลางสูง เสียงสั้น ริมฝีปากห่อ
/o:/	โ -	สระหลัง กลางสูง เสียงยาว ริมฝีปากห่อ
/ɔ/	เ - ะ	สระหลัง กลางต่ำ เสียงสั้น ริมฝีปากห่อ
/ɔ:/	ออ	สระหลัง กลางต่ำ เสียงยาว ริมฝีปากห่อ

ภาษาศาสตร์เบื้องต้น

สำหรับครูภาษาไทย

5. หน่วยเสียงสระในภาษาไทย

2.2) ลักษณะของหน่วยเสียงสระประสม หน่วยเสียงสระประสมในภาษาไทยมี 3 หน่วยคือ

สัทอักษรแทนเสียงสระ ภาษาไทย	เสียงสระ ภาษาไทย	ลักษณะของหน่วยเสียงสระประสม
/ia/	เ - ย	สระหน้า สูง ริมฝีปากรี และลงท้ายด้วยสระกลาง ต่ำ
/ua/	เ - อ	สระหลัง สูง ริมฝีปากรี และลงท้ายด้วยสระกลาง ต่ำ
/ua/	- ว	สระหลัง สูง ริมฝีปากห่อ และลงท้ายด้วยสระกลาง ต่ำ

ภาษาศาสตร์เบื้องต้น

สำหรับครูภาษาไทย

5. หน่วยเสียงสระในภาษาไทย

จากตารางจะเห็นว่า การที่สระประสมในภาษาไทยมีเพียง 3 หน่วยนั้น เนื่องจากสระประสมทั้ง 3 เสียง ไม่มีคู่เทียบเสียงระหว่างหน่วยเสียงสระสั้นกับหน่วยเสียงสระยาว หมายความว่าหากไม่นับคำเลียนเสียงธรรมชาติ เช่น เพียะ ผัวะ หรือคำยืมจากภาษาจีน เช่น ขนมเปี้ยะ รongเท้าเกี้ยะ จะพบว่า ไม่มีคำที่ใช้สระประสมเสียงสั้นในภาษาไทยเลย พบเพียงคำที่ใช้สระประสมเสียงยาว ดังนั้นสระสั้นและสระยาวจึงต่างเป็นเสียงย่อยของสระหน่วยเดียวกันหรืออาจบอกได้ว่าสระประสมแต่ละหน่วยมีเสียงย่อยอย่างน้อยหน่วยละ 2 เสียง ดังนี้

ภาษาศาสตร์เบื้องต้น

สำหรับครูภาษาไทย

5. หน่วยเสียงสระในภาษาไทย

หน่วยเสียงสระประสม

/ia/

มีเสียงย่อยสั้น

/ia/

มีเสียงย่อยยาว

/i:a/

หน่วยเสียงสระประสม

/ua/

มีเสียงย่อยสั้น

/ua/

มีเสียงย่อยยาว

/u:a/

หน่วยเสียงสระประสม

/ua/

มีเสียงย่อยสั้น

/ua/

มีเสียงย่อยยาว

/u:a/

ภาษาศาสตร์เบื้องต้น

สำหรับครูภาษาไทย

5. หน่วยเสียงสระในภาษาไทย

กาญจนา นาคสกุล (2556 : 66) ได้อธิบายเกี่ยวกับสระประสมเพิ่มเติมว่า สระประสมทั้ง 3 หน่วยเสียง มีลักษณะเป็นเสียงสระประสมเสียงตก (falling diphthongs) ซึ่งเกิดจากสระสูง /i u/ ประสมกับสระต่ำ /a/ แต่อาจมีนักสัทศาสตร์หลายท่านพิจารณาว่าเสียงประสมในภาษาไทยมีอีกหลายเสียง เช่น

ใจ /cai/

เขา /khǎu/

เร็ว /reu/

แป้ว /pɛ̌u/

ต๋อย /tɔ̌i/

หิว /hǐu/

ลาย /la:i/

ราว /ra:u/

เลว /le:u/

แล้ว /lɛ̌:u/

ดอย /do:i/

คุย /khui/

บ่อย /bo:i/

ภาษาศาสตร์เบื้องต้น

สำหรับครูภาษาไทย

5. หน่วยเสียงสระในภาษาไทย

ถ้าพิจารณาเสียงสระประสมในคำเหล่านี้จะเห็นว่าเป็นเสียงสระประสมเสียงขึ้น (rising diphthongs) ซึ่งเกิดจากสระที่ต่ำกว่าประสมกับสระสูง ซึ่งมักจะเป็นเสียงสระ /i/ และ /u/ เสียงสระประสมพวกนี้แม้ว่าจะมีลักษณะทางสัทศาสตร์เป็นเสียงสระ แต่เมื่อพิจารณาศึกษาหน้าที่ของเสียงในภาษาไทยแล้วจะเห็นว่าควรจัดสระประสมพวกนี้เป็นสระเดี่ยวที่มีตัวสะกด เพราะสระประสม 3 หน่วย ของภาษาไทยสามารถมีตัวสะกดได้ทุกหน่วย เช่น เรียน /rian/ เรือน /ruan/ รวน /ruan/ แต่สระประสมเสียงขึ้นเหล่านี้ไม่สามารถจะมีเสียงตัวสะกดตามหลังสระได้เลย ดังนั้นเสียงสระ /i/ และ /u/ ซึ่งปิดท้ายพยางค์เหล่านี้จึงควรจัดเป็นเสียงพยัญชนะ /j/ และ /w/ ซึ่งเป็นพยัญชนะครึ่งสระหรืออัมสระ ดังนี้

ภาษาศาสตร์เบื้องต้น

สำหรับครูภาษาไทย

5. หน่วยเสียงสระในภาษาไทย

ใจ /caj/

เขา /khǎw/

เร็ว /rew/

แป้ว /pêw/

ต๋อย /tɔ̀j/

หิว /hǐw/

ลาย /la:j/

ราว /ra:w/

เลว /le:w/

แล้ว /lé:w/

ดอย /do:j/

คุย /khuj/

บ่อย /bo:j/

ภาษาศาสตร์เบื้องต้น

สำหรับครูภาษาไทย

6. หน่วยเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทย

“วรรณยุกต์” หมายถึง ระดับเสียงสูงต่ำของคำในภาษาไทยมี 5 เสียงคือ เสียงสามัญ เสียงเอกเสียงโท เสียงตรี และเสียงจัตวา พยางค์ในประโยคทั่ว ๆ ไปจะประกอบไปด้วยเสียงพยัญชนะและสระสระเป็นเสียงก้อง จึงเป็นเสียงที่ช่วยให้เกิดระดับเสียงสูงต่ำได้ โดยอนุโลมว่าระดับเสียงสูงต่ำของสระในพยางค์หนึ่ง ๆ นั้น นับว่าเป็นระดับเสียงสูงต่ำของพยางค์นั้นๆ ด้วย เพราะเมื่อเสียงสระซึ่งเป็นแกนกลางของพยางค์มีระดับเสียงใดเสียงอื่น ๆ ในพยางค์นั้นก็ย่อมมีระดับเสียงนั้น ๆ ตามไปด้วยระดับเสียงสูงต่ำในภาษาไทยได้แก่ เสียงวรรณยุกต์ มีหน้าที่ทำให้เกิดคำขึ้นใช้ในภาษาเพิ่มมากขึ้น ซึ่งถือเป็นวิธีการสร้างคำอย่างหนึ่ง กาญจนา นาคสกุล (2556: 158-159) ได้แบ่งเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยออกเป็น 2 ประเภทคือ

ภาษาศาสตร์เบื้องต้น

สำหรับครูภาษาไทย

6. หน่วยเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทย

1) กลุ่มวรรณยุกต์ระดับ (Level Tone) เป็นเสียงซึ่งมีระดับความถี่ของเสียงค่อนข้างคงที่ตลอด พยางค์ในการออกเสียงนั้น วรรณยุกต์ระดับในภาษาไทยมี 3 หน่วยด้วยกันคือ

1.1) หน่วยเสียงวรรณยุกต์ระดับต่ำ (Low Tone) คือ เสียงวรรณยุกต์เอก หรือ / / วรรณยุกต์นี้จะมีต้นเสียงกลางๆ ประมาณ 120 Hz แล้วจะลดต่ำลงมาถึง ประมาณ 100 Hz อย่างรวดเร็ว แล้วคงอยู่ในระดับนี้ วรรณยุกต์ระดับต่ำจะปรากฏในพยางค์ได้ทุกแบบ เช่น

ส่วน	/suàn/
ปิด	/pàt/
จำ	/cà:/

ภาษาศาสตร์เบื้องต้น

สำหรับครูภาษาไทย

6. หน่วยเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทย

1.2) หน่วยเสียงวรรณยุกต์ระดับกลาง (Mid Tone) คือ เสียงวรรณยุกต์สามัญ วรรณยุกต์นี้มีระดับเสียงกลาง ๆ ประมาณ 120 Hz และจะคงอยู่ระดับนั้นจนกระทั่งปลาย ๆ พยางค์จึงลดต่ำลงมาเกือบประมาณ 110 Hz วรรณยุกต์สามัญไม่ปรากฏในพยางค์ที่มีพยัญชนะกักเป็นพยัญชนะท้าย เช่น

จาน

/ca:n/

ยม

/jɯ:m/

เรียง

/rian/

ภาษาศาสตร์เบื้องต้น

สำหรับครูภาษาไทย

6. หน่วยเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทย

1.3) หน่วยเสียงวรรณยุกต์ระดับสูง (High Tone) คือ เสียงวรรณยุกต์ตรี หรือ / / เสียงวรรณยุกต์นี้มีลักษณะเด่นที่มีระดับเสียงสูง โดยจะค่อย ๆ สูงขึ้นที่ละน้อยจากต้นพยางค์ประมาณ 125 Hz จนถึงประมาณ 135-140 Hz เมื่อสิ้นพยางค์ หรืออาจจะลดต่ำตอนปลาย ๆ พยางค์ลงมาถึงประมาณ 130 Hz แล้วแต่ว่าพยางค์นั้นจบลงด้วยเสียงประเภทใด ถ้าเป็นพยางค์ที่ไม่มีเสียงพยัญชนะท้าย หรือมีเสียงพยัญชนะท้ายเป็นเสียงนาสิกหรือเป็นเสียงพยัญชนะครึ่งสระ ระดับเสียงตอนปลายพยางค์จะไม่ลด

คั้น

/khán/

รู้ง

/rú:/

ช้าง

/chá:ŋ/

ภาษาศาสตร์เบื้องต้น

สำหรับครูภาษาไทย

6. หน่วยเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทย

2) กลุ่มวรรณยุกต์เปลี่ยนระดับ (Contour Tone) เป็นเสียงซึ่งมีระดับความถี่ของเสียงเปลี่ยนแปลงมาก มีหน่วยเสียง 2 หน่วย ได้แก่

2.1) หน่วยเสียงวรรณยุกต์เปลี่ยนตก (Falling Tone) คือ เสียงวรรณยุกต์โท หรือ /[˥]/ หน่วยเสียงนี้จะเริ่มต้นที่ระดับความถี่ประมาณ 140 Hz แต่ในราว ๆ 1 ใน 4 ของความยาวของช่วงพยางค์ ระดับเสียงก็จะลดลงอย่างรวดเร็ว จนต่ำกว่า 100 Hz ที่ปลายพยางค์หรืออาจจะเปลี่ยนสูงขึ้นกว่าระดับต้นพยางค์เล็กน้อย ก่อนจะลดระดับเสียงลงอย่างรวดเร็วที่ปลายพยางค์ วรรณยุกต์โทจะไม่ปรากฏในพยางค์ที่มีสระเสียงสั้น และมีเสียงพยัญชนะสะกดเป็นพยัญชนะกัก เช่น

ภาษาศาสตร์เบื้องต้น

สำหรับครูภาษาไทย

6. หน่วยเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทย

ว่า

/wâ:/

เกลี้ยง

/klîaŋ/

นั้น

/nân/

ภาษาศาสตร์เบื้องต้น

สำหรับครูภาษาไทย

6. หน่วยเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทย

2.2) หน่วยเสียงวรรณยุกต์เปลี่ยนขึ้น (Rising Tone) คือ เสียงวรรณยุกต์จัตวา หรือ /[˥]/ หน่วยเสียงนี้จะเริ่มต้นที่ระดับความถี่ประมาณ 110 Hz แล้วมักจะลดลงอีกเล็กน้อยก่อนจะเปลี่ยนระดับเสียงขึ้นอย่างรวดเร็วไปสู่ความถี่ที่สูงถึงประมาณ 140 Hz ที่ปลายพยางค์ วรรณยุกต์จัตวาจะไม่ปรากฏในพยางค์ที่มีเสียงพยัญชนะสะกดเป็นเสียงกักเลย เช่น

ขาว	/khă:w/
โบ้	/bǎ:/
สวย	/sǎaj/

ภาษาศาสตร์เบื้องต้น

สำหรับครูภาษาไทย

7. การถ่ายทอดระบบเสียงภาษาไทยด้วยสัทอักษร

ดังที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นว่า หน่วยเสียงที่สำคัญในภาษาไทยมี 3 ชนิดคือ หน่วยเสียงพยัญชนะ หน่วยเสียงสระ และหน่วยเสียงวรรณยุกต์ ซึ่งหน่วยเสียงทั้ง 3 หน่วยจะเรียงกันอย่างเป็นระบบระเบียบเป็นพยางค์หรือคำที่ใช้ในภาษาไทย ในการถ่ายทอดเสียงต่าง ๆ ในภาษาไทยเป็นพยางค์หรือคำด้วยการใช้ตัวสัทอักษรมันั้น จึงมีหลักสำคัญที่ผู้เริ่มหัดถ่ายทอดเสียงควรต้องพิจารณา (ไศรยา วิมลสถิตพงษ์, 2558: 46) ดังนี้

1) เริ่มถ่ายทอดเสียงจาก

เสียงพยัญชนะต้น + เสียงสระ + เสียงพยัญชนะสะกด + เสียงวรรณยุกต์
(หรือต้นควบ) (ถ้ามี)

ภาษาศาสตร์เบื้องต้น

สำหรับครูภาษาไทย

7. การถ่ายทอดระบบเสียงภาษาไทยด้วยสัทอักษร

คำ	พยัญชนะต้น	เสียงสระ	เสียงพยัญชนะ สะกด	เสียงวรรณยุกต์	ถอดเสียง
บ้าน	/บ/ ถ่ายถอด /บ/	สระอา ถ่ายถอด /a:/	น (แม่กน) ถ่ายถอด /n/	วรรณยุกต์โท ถ่ายถอด / ^ /	/bâ:n/

บ้าน /bâ:n/

เสียงพยัญชนะต้นคือ เสียง /บ/ /b/

เสียงสระอา /a:/

เสียงพยัญชนะท้าย น (แม่กน) /n/

เสียงวรรณยุกต์โท / ^ /

ภาษาศาสตร์เบื้องต้น

สำหรับครูภาษาไทย

7. การถ่ายทอดระบบเสียงภาษาไทยด้วยสัทอักษร

คำ	พยัญชนะต้น	เสียงสระ	เสียงพยัญชนะ สะกด	เสียงวรรณยุกต์	ถอดเสียง
พร้อม	/พร/ ถ่ายทอด /phr/	สระอ ถ่ายทอด /ว:/	ม (แม่กม) ถ่ายทอด /m/	วรรณยุกต์ตรี ถ่ายทอด / ' /	/phr <u>ว</u> :m/

พร้อม /phrว:m/ เสียงพยัญชนะต้นควบคือ เสียง /พร/ /phr/
เสียงสระอ /ว:/
เสียงพยัญชนะท้าย ม (แม่กม) /m/
เสียงวรรณยุกต์ตรี / ' /

ภาษาศาสตร์เบื้องต้น

สำหรับครูภาษาไทย

7. การถ่ายทอดระบบเสียงภาษาไทยด้วยสัทอักษร

ในภาษาไทยนอกจากจะมีพยัญชนะต้นควบ 11 เสียงดังกล่าวข้างต้น ซึ่งเรียกว่าพยัญชนะควบแท้แล้วยังมีพยัญชนะควบอีกชนิดคือ พยัญชนะควบไม่แท้ ซึ่งมักจะออกเสียงเพียงเสียงเดียว ดังนั้นวิธีพิจารณาคือให้ดูว่าพยัญชนะควบไม่แท้ดังกล่าวออกเสียงใด ก็ให้ใช้หน่วยเสียงนั้น ในการถ่ายทอดเสียง ตัวอย่าง เช่น

/จร-/	/c/	เช่น	จริง	/ciŋ/
/ทร-/	/s/	เช่น	ทราบ	/sâ:p/
/สร-/	/s/	เช่น	สร้อย	/sɔ:j/
/ศร-/	/s/	เช่น	ศรี	/sɿ:/

ภาษาศาสตร์เบื้องต้น

สำหรับครูภาษาไทย

7. การถ่ายทอดระบบเสียงภาษาไทยด้วยสัทอักษร

นอกจากนี้ อักษรนำที่อยู่ในภาษาไทยมีพยัญชนะต้น 2 ตัว แต่เมื่อออกเสียง เราออกเสียงเพียงเสียงเดียวนั้น เมื่อออกเสียงเป็นพยัญชนะเสียงใด ให้ถ่ายทอดเสียงเป็นพยัญชนะเสียงนั้นเนื่องจากตัว ห หรือ อ ที่มานำนั้นช่วยในเรื่องของการผันเสียงวรรณยุกต์เท่านั้น ตัวอย่างเช่น

/หม-/ /m/

เช่น

หมอ /mɔ:/

/หน-/ /n/

เช่น

หนา /na:/

/หล-/ /l/

เช่น

หลาน /la:n/

/หร-/ /r/

เช่น

หรีด /ri:t/

ภาษาศาสตร์เบื้องต้น

สำหรับครูภาษาไทย

7. การถ่ายทอดระบบเสียงภาษาไทยด้วยสัทอักษร

/หว-/ /w/

เช่น

แหวน /wɛ:n/

/หย-/ /j/

เช่น

หยุด /jut/

/หญ-/ /j/

เช่น

ใหญ่ /jaj/

/อย-/ /j/

เช่น

อย่า /ja:/

ภาษาศาสตร์เบื้องต้น

สำหรับครูภาษาไทย

7. การถ่ายทอดระบบเสียงภาษาไทยด้วยสัทอักษร

2) สัทอักษรแทนเสียงวรรณยุกต์จะวางไว้บนสระเสมอ

3) พิจารณาเสียงของพยางค์หรือคำนั้น ๆ เป็นหลัก เพราะหากดูจากรูปอาจทำให้เกิดความสับสนได้ เนื่องจากในภาษาไทยหน่วยเสียงบางเสียงไม่ได้มีเพียงรูปเดียว หรือรูปบางรูปอาจไม่ตรงกับเสียงได้ ตัวอย่าง เช่น คำว่า “น้อย” หากถ่ายทอดโดยดูจากรูปจะได้ว่า /nɔj/ น้ - อ - ย ซึ่งผิดหลักการถ่ายทอดเสียงเพราะในภาษาไทย รูป อ สามารถเป็นได้ทั้งเสียงพยัญชนะ อ /ɔ/ และเสียงสระ ออ /ɔ:/ และคำดังกล่าวมีรูปวรรณยุกต์โท แต่เสียงเป็นเสียงวรรณยุกต์ตรี เป็นต้น

ภาษาศาสตร์เบื้องต้น

สำหรับครูภาษาไทย

7. การถ่ายทอดระบบเสียงภาษาไทยด้วยสัทอักษร

จะเห็นได้ว่า ระบบอักษรวິธีไทยค่อนข้างมีปัญหาและสร้างความสับสนในการถ่ายทอดเสียงได้ เพราะหากพิจารณาก็จะเห็นว่าพยัญชนะในภาษาไทย มี 44 รูป แต่มีเสียงเพียง 21 เสียง ส่วนสระในภาษาไทยมี 21 รูป แต่มีเสียงมากถึง 32 เสียง นอกจากนี้ กาญจนา นาคสกุล (2556: 42-45) ยังได้กล่าวเพิ่มเติมเกี่ยวกับประเด็นดังกล่าวไว้ว่า การใช้ตัวสัทอักษรบันทึกเสียงพูดนั้น อาศัยหลักการว่า ให้ตัวอักษร 1 ตัว แทนเสียงพูดที่เปล่งออกมาเพียง 1 เสียงเท่านั้น เช่น คำว่า มา เมื่อจะบันทึกคำนี้จะต้องมีตัวอักษรแทนเสียง 3 ตัว คือ พยัญชนะ ม สระ -า และเสียงวรรณยุกต์สามัญ เป็นต้น

ภาษาศาสตร์เบื้องต้น

สำหรับครูภาษาไทย

7. การถ่ายทอดระบบเสียงภาษาไทยด้วยสัทอักษร

วิธีนี้จะช่วยให้ผู้บันทึกวิเคราะห์เสียงที่ได้ยินได้อย่างถูกต้อง ทำให้สามารถบันทึกภาษาพูดอย่างที่คุณพูดจริงๆ ได้ใกล้เคียงที่สุด และบันทึกนี้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการศึกษาและวิเคราะห์ระบบเสียงของภาษานั้นๆ ส่วนตัวอักษรที่ใช้เขียนตามระบบการเขียนหรืออักษรวิธีของภาษา โดยปกติมักจะใช้เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ระบบเสียงได้ไม่ดี เพราะโดยทั่วไปการเขียนมักจะต้องรักษาระเบียบประเพณีที่สืบทอดกันมา ทำให้ตัวอักษรที่เขียนไปไม่ได้แสดงเสียงพูดหมดทุกเสียง บางครั้งตัวอักษรตัวหนึ่งใช้แทนเสียงหลายเสียงทำให้เกิดความสับสน ข้อจำกัดที่ทำให้ระบบการเขียนของอักษรวิธีไทยปัจจุบันใช้วิเคราะห์ระบบเสียงได้ไม่ดี คือ

ภาษาศาสตร์เบื้องต้น

สำหรับครูภาษาไทย

7. การถ่ายทอดระบบเสียงภาษาไทยด้วยสัทอักษร

1) ตัวพยัญชนะของไทยมีลักษณะผูกพันกับเสียงวรรณยุกต์จึงได้จัดเป็นอักษรสูง อักษรกลาง อักษรต่ำ เมื่อเขียนพยัญชนะตัวใดตัวหนึ่งพยัญชนะตัวนั้นจะมีเสียงวรรณยุกต์กำกับด้วยเสมอเมื่อประสมกับเสียงสระเสียงที่ปรากฏจะไม่ใช้เสียงพยัญชนะกับเสียงสระเท่านั้น แต่มีเสียงวรรณยุกต์ติดตามมาด้วย เช่น คำว่า “คะ” มีเสียงวรรณยุกต์ตรี ส่วนคำว่า “คา” มีเสียงวรรณยุกต์สามัญ ความผูกพันระหว่างรูปพยัญชนะกับเสียงวรรณยุกต์นี้ ทำให้ไม่สามารถใช้ตัวพยัญชนะของไทยบันทึกเสียงพูดได้อย่างที่ต้องการ

2) ตัวพยัญชนะไทยหลายตัวแทนเสียงต่างกันในบางแห่งและแทนเสียงเหมือนกันในบางแห่ง จะทำให้สับสนกันว่าในที่ที่ต้องการนั้นออกเสียงเป็นเสียงอะไรกันแน่ เช่น ตัว ท ออกเสียงเหมือน ด ในบางคำ และออกเสียงเหมือน ท ในบางคำ เป็นต้น

ภาษาศาสตร์เบื้องต้น

สำหรับครูภาษาไทย

7. การถ่ายทอดระบบเสียงภาษาไทยด้วยสัทอักษร

3) ในระบบการเขียนของภาษาไทย มีตัวพยัญชนะบางตัวซึ่งไม่ออกเสียง แต่ต้องเขียนไว้เพื่อแสดงรากศัพท์ของคำ เช่น ในคำว่า “จริง” หรือ “ศรี” นั้น ตัว ร ไม่ออกเสียง หรือตัวการันต์ทั้งหลายก็ไม่ออกเสียง หรือตัวพยัญชนะบางตัวในคำบางคำก็ไม่ออกเสียง เช่น พราหมณ์ ปราบณา เป็นต้น

4) ตัวพยัญชนะเรียงกัน 2 ตัว ในภาษาไทยบางครั้งก็ออกเสียงเป็นเสียงอื่น เช่น ตัว ทร ในคำว่า “ทราบ” “โทรม” ออกเสียงเป็นเสียง /ช/ แต่ในบางคำ เช่น นิทรา จันทรา ออกเสียงเป็น ทร เป็นต้น หรือตัวอักษร ผล บางครั้งออกเสียงแบบมีสระอะคั่น เช่น คำว่า “ผลิต” (พะ-หลิด) ในบางคำออกเป็นเสียงควบ เช่น ผลัด ผลาญ เป็นต้น

ภาษาศาสตร์เบื้องต้น

สำหรับครูภาษาไทย

7. การถ่ายทอดระบบเสียงภาษาไทยด้วยสัทอักษร

- 5) การใช้ตัว ห ช่วยเสียงวรรณยุกต์ในบางคำทำให้เกิดความสับสนกับคำที่ใช้ ห เป็นพยัญชนะต้นได้ เช่น คำว่า “แหน” “แหม” เป็นต้น
- 6) รูปสระของภาษาไทยหลายรูปไม่ได้แทนเสียงสระตรงๆ บางตัวมีรูปสระประสมแต่เทียบเสียงสระเดียว เช่น สระ -ะ, -เะ, -เอะ , -อ เป็นต้น บางตัวเป็นรูปสระตัวเดียวแต่แทนเสียงสระกับเสียงพยัญชนะ เช่น สระ ำ, ใ, ไ, เ-า เป็นต้น
- 7) รูปวรรณยุกต์ของไทยไม่ได้แสดงเสียงวรรณยุกต์ตรงกับรูปเสมอไป เพราะการกำหนดเสียงวรรณยุกต์ของพยางค์นั้นขึ้นอยู่กับลักษณะของพยางค์ พยัญชนะต้น ความสั้น-ยาวของเสียงสระมาตราตัวสะกด และรูปวรรณยุกต์ด้วย ทำให้วิเคราะห์เสียงได้ยาก
- 8) อักษรวิธีไทยไม่สามารถแสดงพยางค์บางพยางค์ได้ เช่น พยางค์ซึ่งมีสระเสียงสั้น ไม่มีพยัญชนะท้าย หรือพยางค์ที่พยัญชนะท้ายเป็นเสียงกัก และมีวรรณยุกต์สามัญ เป็นต้น

ภาษาศาสตร์เบื้องต้น

สำหรับครูภาษาไทย

8. โครงสร้างพยางค์ในภาษาไทย

พยางค์ หมายถึง เสียงที่เปล่งติดต่อกันออกมาในการพูด จะมีบางเสียงที่ดังเด่น (prominent) กว่าเสียงอื่นที่อยู่ข้างเคียง ในการพูดคำหนึ่ง วรรคหนึ่ง หรือประโยคหนึ่งนั้น มีเสียงที่ดังเด่นกว่าเสียงอื่นอยู่เป็นจำนวนเท่าใด ก็จะฟังได้ว่า คำนั้น วรรคนั้น หรือประโยคนั้น มีพยางค์เท่ากับจำนวนเสียงที่ดังเด่นนั้น (กาญจนา นาคสกุล, 2556: 166) กลุ่มเสียงที่ปรากฏเป็นคำมีความหมายในภาษาไทย มีลักษณะแตกต่างกันเป็นหลายแบบ คำในภาษาไทยจึงจัดตามลักษณะพยางค์ได้ (จินดา เสงสมบุรณ์, 2542: 125-133) ดังนี้

ภาษาศาสตร์เบื้องต้น

สำหรับครูภาษาไทย

8. โครงสร้างพยางค์ในภาษาไทย

คำพยางค์เดียว ส่วนใหญ่คำในภาษาไทยมักเป็นคำพยางค์เดียว หน่วยเสียงที่ประกอบกันเข้าเป็นคำพยางค์เดียวจะต้องมีอย่างน้อย 3 หน่วยเสียง และอย่างมากที่สุดก็จะเพิ่มหน่วยเสียงพยัญชนะเป็นเสียงควบกับพยัญชนะต้น 1 หน่วยเสียงและเป็นพยัญชนะอีก 1 หน่วยเสียงโดยกำหนดตัวอักษรและตัวเลขแทน ดังนี้

พ	หรือ C	แทนหน่วยเสียงพยัญชนะ 1 หน่วย
พพ	หรือ CC	แทนหน่วยเสียงพยัญชนะ 2 หน่วย หรือพยัญชนะควบ
ส	หรือ V	แทนหน่วยเสียงสระสั้น
สส	หรือ W	แทนหน่วยเสียงสระยาวหรือหน่วยเสียงสระประสม

ภาษาศาสตร์เบื้องต้น

สำหรับครูภาษาไทย

8. โครงสร้างพยางค์ในภาษาไทย

น	หรือ N	แทนหน่วยเสียงพยัญชนะสะกดที่เป็นพยัญชนะนาสิกและพยัญชนะกึ่งสระ
ก	หรือ S	แทนหน่วยเสียงพยัญชนะสะกดที่เป็นพยัญชนะกัก
ว	หรือ T	แทนหน่วยเสียงวรรณยุกต์
		0 แทนหน่วยเสียงวรรณยุกต์สามัญ
		1 แทนหน่วยเสียงวรรณยุกต์เอก
		2 แทนหน่วยเสียงวรรณยุกต์โท
		3 แทนหน่วยเสียงวรรณยุกต์ตรี
		4 แทนหน่วยเสียงวรรณยุกต์จัตวา

ภาษาศาสตร์เบื้องต้น

สำหรับครูภาษาไทย

8. โครงสร้างพยางค์ในภาษาไทย

ไตรยา วิมลสถิตพงษ์ (2558: 50-51) ได้แสดงตัวอย่างการวิเคราะห์โครงสร้างพยางค์ในภาษาไทยมีส่วนประกอบ ดังนี้

1) คำพยางค์เดียว

1.1) $C(C)VV^{0-4}$ ประกอบด้วยหน่วยเสียงพยัญชนะต้น (ต้นเดี่ยวหรือต้นควบก็ได้) หน่วยเสียงสระ (สระเสียงยาวหรือสระประสมก็ได้) และหน่วยเสียงวรรณยุกต์ได้ทั้ง 5 เสียง เช่น นา (CVV^0) เกือบ ($CCVV^0$) ตู (CVV^2) เป็นต้น

ภาษาศาสตร์เบื้องต้น

สำหรับครูภาษาไทย

8. โครงสร้างพยางค์ในภาษาไทย

1.2) $C(C)VN^{0-4}$ ประกอบด้วยหน่วยเสียงพยัญชนะต้น (ต้นเดี่ยวหรือต้นควบก็ได้) หน่วยเสียงสระ (สระเสียงสั้น) หน่วยเสียงพยัญชนะสะกด (พยัญชนะนาสิก) และหน่วยเสียงวรรณยุกต์ได้ทั้ง 5 เสียง เช่น กิน (CVN^0) พรหม ($CCVN^0$) ขม (CVN^4) เป็นต้น

1.3) $C(C)VS^{1,3}$ ประกอบด้วยหน่วยเสียงพยัญชนะต้น (ต้นเดี่ยวหรือต้นควบก็ได้) หน่วยเสียงสระ (สระเสียงสั้น) หน่วยเสียงพยัญชนะสะกด (พยัญชนะกัก) และหน่วยเสียงวรรณยุกต์(เสียงเอกหรือเสียงตรีก็ได้) เช่น เห็ด (CVS^1) พลิก ($CCVS^3$) เป็นต้น

ภาษาศาสตร์เบื้องต้น

สำหรับครูภาษาไทย

8. โครงสร้างพยางค์ในภาษาไทย

1.4) $C(C)VVN^{0-4}$ ประกอบด้วยหน่วยเสียงพยัญชนะต้น (ต้นเดี่ยวหรือต้นควบก็ได้) หน่วยเสียงสระ (สระเสียงยาวหรือสระประสมก็ได้) หน่วยเสียงพยัญชนะสะกด (พยัญชนะนาสิก) และหน่วยเสียงวรรณยุกต์ได้ทั้ง 5 เสียง เช่น เปลี่ยน ($CCWN^1$) บ้าน ($CVVN^2$) เป็นต้น

1.5) $C(C)VVS^{1,2}$ ประกอบด้วยหน่วยเสียงพยัญชนะต้น (ต้นเดี่ยวหรือต้นควบก็ได้) หน่วยเสียงสระ (สระเสียงยาวหรือสระประสมก็ได้) หน่วยเสียงพยัญชนะสะกด (พยัญชนะกัก) และหน่วยเสียงวรรณยุกต์ (เสียงเอกหรือเสียงโทก็ได้) เช่น วาด (CWS^2) เปียก (CWS^1) เป็นต้น

ภาษาศาสตร์เบื้องต้น

สำหรับครูภาษาไทย

8. โครงสร้างพยางค์ในภาษาไทย

2) คำสองพยางค์ คำซึ่งจัดว่าเป็นคำ 2 พยางค์ในภาษาไทยมีลักษณะแตกต่างกันเป็น 2 แบบ ได้แก่

2.1) คำสองพยางค์แท้ เป็นคำสองพยางค์ที่มีส่วนประกอบของพยางค์ทั้งสองไม่เท่ากัน การเปล่งเสียงก็จะลงน้ำหนักของพยางค์ทั้งสองไม่เท่ากันด้วย สามารถเขียนเป็นสูตรได้ดังนี้

$$C(r)V0 - C(C)V(V)C^{0-4}$$

ภาษาศาสตร์เบื้องต้น

สำหรับครูภาษาไทย

8. โครงสร้างพยางค์ในภาษาไทย

จากสูตรข้างบนสามารถอธิบายได้คือพยางค์แรกของคำสองพยางค์แท้จะประกอบด้วยหน่วยเสียงพยัญชนะต้น ซึ่งอาจจะเป็นหน่วยเสียงพยัญชนะเดียวหรือหน่วยเสียงพยัญชนะควบก็ได้ ถ้าเป็นเสียงควบพยัญชนะในตำแหน่งที่สองก็จะเป็นพยัญชนะเสียงกระทบหรือร่วเท่านั้น สระของพยางค์นี้เป็นสระเสียงสั้น โดยปกติจะไม่มีเสียงพยัญชนะสะกดและเสียงวรรณยุกต์จะเป็นเสียงสามัญ พยางค์นี้จะไม่ลงน้ำหนัก ส่วนพยางค์ที่สองของคำสองพยางค์แท้ จะมีลักษณะเดียวกับคำพยางค์เดี่ยวแบบใดแบบหนึ่ง พยางค์ที่สองนี้จะลงน้ำหนักมากกว่าพยางค์แรก เช่น กะพง ($CV^0 - CVN^0$) กระจาด ($CrV^0 - CVVS^1$) เป็นต้น

2.2) คำสองพยางค์เทียม เป็นคำสองพยางค์ที่เกิดจากการรวมคำพยางค์เดี่ยว 2 คำเข้าด้วยกัน เช่น บูชา ($CVV^0 - CVV^0$) สั่งสอน ($CVN^1 - CVVN^4$) เป็นต้น

ภาษาศาสตร์เบื้องต้น

สำหรับครูภาษาไทย

8. โครงสร้างพยางค์ในภาษาไทย

3) คำหลายพยางค์ มักจะเป็นคำประสมหรือคำที่ยืมมาจากภาษาอื่น เมื่อวิเคราะห์ส่วนประกอบของคำหลายพยางค์แล้วจะพบว่า การออกเสียงคำหลายพยางค์มีลักษณะแตกต่างกันตามลักษณะของจังหวะและการลงน้ำหนักของพยางค์เป็น 2 แบบคือ

3.1) คำมีพยางค์แน่นอน มีลักษณะเช่นเดียวกับคำพยางค์เดียวหรือคำ 2 พยางค์เรียงต่อกัน เช่น หินเหล็กไฟ ($CVN^4 - CVS^1 - CVN^0$) เป็นต้น

3.2) คำบ่งพยางค์แน่นอนไม่ได้ มักจะเป็นคำที่มีรากศัพท์มาจากภาษาบาลีสันสกฤต ส่วนใหญ่มักเป็นคำสมาสซึ่งมีเสียงลหุหรือคำที่ประสมสระเสียงสั้นเรียงต่อกันหลายพยางค์ อีกทั้งขึ้นอยู่กับความนิยมของผู้พูดที่เลือกออกเสียงตามความสะดวก เช่น คำว่า "เพชรเกษม" คนไทยบางคนออกเสียงเป็น 3 พยางค์ หรือบางคนก็ออกเป็น 4 พยางค์ ทั้งที่ความเป็นจริงหากออกเสียงแบบคำสมาสจะออกเสียง 5 พยางค์ เป็นต้น

ภาษาศาสตร์เบื้องต้น

สำหรับครูภาษาไทย

อ้างอิง

- กาญจนา นาคสกุล. (2556). **ระบบเสียงภาษาไทย**. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จรัลวิไล จรูญโรจน์. (2548). **ภาษาศาสตร์เบื้องต้น**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- จินดา เสงี่ยมบูรณ์.(2542).**ภาษาศาสตร์เบื้องต้น**. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- นันทนา รณเกียรติ. (2548). **สัทศาสตร์ภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- พรทิพา ทองสว่าง.(2558). ระบบเสียง. ใน ดิยุ ศรีนรารัตน์ และชลธิชา บำรุงรักษ์. (บรรณาธิการ.), **ภาษาและภาษาศาสตร์**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ไศรยา วิมลสถิตพงษ์.(2558). **การศึกษาภาษาไทยตามแนวภาษาศาสตร์** .คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.(ออนไลน์)